УДК 378.147.227

Кучаковська Галина Андріївна
старший викладач кафедри інформаційних технологій та математичних дисциплін
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-4555-896X
h.kuchakovska@kubg.edu.ua

Бодненко Дмитро Миколайович
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій та математичних дисциплін
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0001-9303-6587
d.bodnenko@kubg.edu.ua

Прошкін Володимир Вадимович
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри інформаційних технологій і математичних дисциплін
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9785-0612
v.proshkin@kubg.edu.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНИХ СЕРВІСІВ

Анотація. Удосконалення освітньої системи все більше пов'язане з необхідністю управління якістю освітніх послуг, при цьому попит на якість отриманих знань студентів став головним критерієм у працевлаштуванні і значущою проблемою в педагогічній науці. Згідно з новими освітніми стандартами та новими ключовими компетентностями при наданні освітніх послуг необхідно орієнтуватись на професійні завдання майбутньої діяльності випускника. За аналізом отриманих результатів встановлено, що головним є забезпечення якості професійної підготовки студента. У статті розглянуто шляхи організації контролю та аналізу успішності студентів закладів вищої освіти засобами соціальних сервісів та соціальних мереж; проаналізовано переваги та недоліки використання існуючих засобів соціальних сервісів та соціальних мереж при проведенні різних видів контролю; наведено приклади застосування засобів соціальних сервісів Instagram, Google Forms, Kahoot та англомовних сервісів Quizalize та Nearpod. Встановлено, що сучасний викладач закладу вищої освіти повинен постійно підвищувати свою кваліфікацію, шукати нові форми та способи організації навчальної діяльності студентів та дотримуватись вимог вимірювання якості отриманих студентами знань, водночас форми, прийоми, методи і засоби контролю повинні бути гнучкими і варіативними. Виокремлено ключові переваги у використанні засобів соціальних мереж та сервісів для проведення контролю та аналізу успішності студентів. Обґрунтовано, що тільки у випадку використання сучасних цифрових технологій, особливо соціальних мереж та соціальних сервісів, контроль забезпечує індивідуалізацію процесу навчання. Зроблено висновок, що застосування таких інноваційних засобів, як соціальні сервіси та сервіси соціальних мереж, розширить можливості створення актуальних та інтерактивних додатків на основі ІКТ, що є доречним в умовах інтеграції нової стратегії навчання та розбудови нових компетентностей.

Ключові слова: соціальні мережі; соціальні сервіси; контроль; засоби соціальних сервісів; тестування.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Пошук нових моделей організації навчальної діяльності сучасних студентів – першочергове, чим зараз займаються дослідники в сфері педагогіки. Адже, навчаючи майбутнього освіченого, висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, слід враховувати те, що студент має не тільки

© Г. А. Кучаковська, Д. М. Бодненко, В. В. Прошкін, 2019.

«навчитись учитись», але й правильно використовувати ті знання, які отримає в університеті. Формування інформаційної компетентності випускника, яка зараз є найголовнішою, відбувається за рахунок ефективного використання сучасних засобів цифрових технологій у навчальній діяльності закладів вищої освіти. За цієї умови головне питання: які є шляхи організації контролю набутих знань студентом, бо класична система моніторингу знань та умінь студента не завжди є об'єктивною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах становлення та розвитку цифрового суспільства одним з головних показників економічної стабільності країни є отримання якісної вищої освіти, мета якої отримання «систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією» [1]. За цих обставин головним є розвиток цифрової компетентності у студентів, який забезпечується шляхом впровадження в освітній процес новітніх інформаційних технологій.

Аналіз джерел засвідчує розгляд окремих аспектів можливостей використання соціальних сервісів в освітньому процесі, зокрема: у студіях Спірна О.М., Дем'яненко В. М., Запорожченко Ю. Г. та Шишкіної М. П. [2] окреслено шляхи використання мережних інструментів для організації та інформаційно-технологічної підтримки навчально-пізнавальної діяльності; наукові дослідження Бикова В. Ю. [3] обґрунтовують специфіку хмарної комп'ютерно-технологічної платформи відкритої освіти та розвиток організаційно-технологічної будови ІТ-підрозділів закладів освіти; дослідження Бодненка Д.М. [4] розкривають алгоритм впровадження хмаро орієнтованих технологій навчання в освітній процес закладів вищої освіти; Saini C. та Abraham J. [16] емпірично досліджують використання соціальної мережі Facebook в освітньому процесі; Chapman M., Lacey H., and Jervis N. [17] окреслюють шляхи вдосконалення освітніх послуг у сфері соціальної допомоги.

Незважаючи на різнопланові наукові розвідки багатьох аспектів використання освітніх віртуальних спільнот, питання організації контролю та аналізу успішності студентів закладів вищої освіти, зокрема, засобами соціальних сервісів лишається актуальним і недостатньо дослідженим.

Метою статті є розкриття шляхів організації контролю та аналізу успішності студентів закладів вищої освіти з використанням засобів соціальних сервісів та соціальних мереж.

Завдання дослідження:

- проаналізувати переваги і недоліки використання засобів соціальних сервісів та соціальних мереж при проведенні різних видів контролю;
- виокремити ключові переваги використанням засобів соціальних сервісів та соціальних мереж, призначених для аналізу якості засвоєння знань.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час дослідження були використані такі методи: аналіз науково-педагогічної і методичної літератури щодо теоретичних основ контролю успішності та аналізу його результатів; аналіз державних нормативних документів, навчальних програм, онлайн ресурсів, педагогічних програмних засобів тощо; вивчення та узагальнення педагогічного досвіду щодо покращення процесу контролю та аналізу успішності студентів, а також організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій у вищий школі.

Робота над матеріалом статті велась у рамках наукової теми кафедри комп'ютерних наук і математики Київського університету імені Бориса Грінченка «Теоретичні і практичні аспекти використання математичних методів та інформаційних технологій в освіті і науці», ДР № 0116U004625.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В епоху розвитку цифрового освітнього середовища, де кожен учасник освітнього процесу бере активну участь у його розбудові, популярним інструментом став Інтернет та його сервіси. Така тенденція спричинена тим, що в Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року [1] визначена необхідність:

- спрямувати діяльність педагогічних працівників на пошук нових моделей організації навчання та формування безпечного освітнього середовища;
- створювати інформаційну систему підтримки освітнього процесу, спрямованої на здійснення її основних функцій;
- забезпечувати навчально-виховний процес засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також доступ навчальних закладів до світових інформаційних ресурсів.

Мережеві інструменти відкритої освіти визначаються як засоби ІКТ, що забезпечують формування й підтримування в актуальному стані мережних електронних інформаційних ресурсів відкритого навчального середовища, реалізації технологій проєктування і застосування відкритих педагогічних систем. Актуальними для нас є такі інструменти систем відкритої освіти, як: технології електронного дистанційного (е-дистанційного) навчання, глобальні соціальні мережі, науково-освітні інформаційні мережі, технології підтримки взаємозв'язку з використанням мобільних пристроїв та інші [2, 3]. Тому перед науково-педагогічними працівниками стоїть найважливіше завдання – пошук нових моделей у побудові освітнього процесу в умовах інформатизації сфери освіти. Водночас ми підтримуємо думку В. Ю. Бикова про те, що «Результативність інформатизації СО багато в чому залежить не тільки від того, які і скільки засобів та ІКТ застосовуються в ООС для підтримання навчальної, наукової і управлінської діяльності, якої ці засоби і технології якості, наскільки досконало ними володіють учні, вчителі, науково-методичні працівники та організатори освітнього процесу, наскільки активно і педагогічно виважено вони застосовуються» [3, 4]. У своєму дослідженні Д. М. Бодненко [4, 124] визначає за стратегічну мету впровадження хмаро орієнтованих технологій навчання, що буде сприяти «розширенню інформаційного простору й реалізації: принципу неперервної освіти, принципу студентоцентриського навчання; організації науково-дослідної і навчальної роботи студентів».

Важливу роль за таких умов відіграє контроль отриманого студентами рівня знань. Традиційна форма навчання студентів вже втрачає свою популярність, адже економія часу, максимально швидка та якісна перевірка знань студента – ось головні тенденції в пошуку нових форм організації контролю знань. Модернізація навчального процесу примушує осучаснювати процес моніторингу якості знань та вмінь шляхом використання комп'ютерної техніки та засобів комунікації.

Проаналізувавши джерела з проблеми використання цифрових технологій, зокрема засобів соціальних сервісів та мереж, можна сказати, що їх популярність серед користувачів Інтернету дуже висока. Станом на лютий 2018 року за даними ІнАУ [5] та компанії Factum Group Ukraine найпопулярнішими сайтами в Україні є ТОП-5 наступних:

- Google.com.ua (69%);
- Youtube.com (44%);
- Facebook.com (32%);
- сайти, заборонені на території України (20%);
- Ukr.net (16%).

Серед соціальних мереж найбільш відвідувані Facebook (51.96%), Twitter (32.05%), YouTube (5.73%), Pinterest (4.07%) [6]. Соціальні мережі більш популярні серед молодих людей (15-29 років) 35% та користувачами 30-44 років – 36% від загальної кількості Інтернет-користувачів станом на грудень 2017 р. [7], що дає можливість використовувати їх для організації освітнього процесу, особливо для моніторингу та контролю знань студентів.

Для того, щоб продовжувати, дамо означення поняття «соціальна мережа». Зараз існує безліч її визначень, але ми зупинимось на такому: соціальна мережа – це багатопрофільне соціальне середовище, яке складається з соціальних об'єктів (користувачів) і зв'язків між ними (комунікація) [8, 160]. Головним принципом об'єднання користувачів у соціальну мережу є їх спільні інтереси, фінансове становище, стать, приналежність до тієї чи іншої раси, національності, віросповідання, професії і так далі.

Впроваджуючи соціальні мережі в освітній процес, ми зробили висновок [9], що їх можна використовувати для вирішення наступних завдань:

- організовувати колективну роботу студентів на занятті та за межами аудиторії, що сприяє співпраці, набуттю досвіду роботи в команді;
- розширювати організацію навчання студентів удома, оскільки соціальні мережі дозволяють використовувати навчальний контент не обмежуючись часовими, географічними та віковими межами;
- розвивати персоніфіковане навчальне середовище студента, сприяти створенню його портфоліо та навчального контенту дисциплін;
- сприяти самостійному навчанню студентів (реалізація принципів навчання на дослідницькій основі);
- сприяти індивідуальному навчанню студентів, оскільки кожному студенту необхідно працювати у своєму ритмі;
- здійснювати неформальне спілкування між викладачем та студентом;
- запроваджувати електронний журнал.

Також ми підтримуємо думку А. В. Яцишин [10, 5] про те, що віртуальні соціальні мережі можна застосовувати для «групового навчання (для роботи в навчальних міні-групах); персонального навчання (для самоосвіти); випадкового навчання (можливість пізнавати щось нове несвідомо); внутрішньошкільного навчання (використання з метою інформування щодо функціонування навчального закладу та заходів, пов'язаних з цим)». У праці О. П. Пінчук [11, 11] зазначено, що «Кожен сучасний викладач повинен мати можливість використовувати формальні та неформальні методи навчання, які все частіше включають в себе навчання з використанням електронних соціальних мереж».

За словами О. М. Соколюк [12, 58] «Поєднання інформаційно-комунікаційних технологій і технологій та засобів інформайційно-комунікаційних мереж формують нові рішення, які можуть впливати на базові процеси в освітній системі: передавання та засвоєння знань і навичок, фіксацію досягнень, оцінку якості навчання, створення позитивної мотивації та стимулювання самостійності у навчально-пізнавальній діяльності».

Але постає питання: чи можливо використовувати засоби соціальних сервісів для контролю та аналізу успішності студентів? За твердженням Л. А. Бондар [13], забезпечення педагогічних умов організації самостійної роботи студентів сприяє усвідомленому і ґрунтовному засвоєнню теоретичного матеріалу, активізації провідних видів їхньої навчальної діяльності, урізноманітненню форм контролю за результатами її виконання, формуванню стійкої мотивації до ціложивтєвої самоосвітньої діяльності майбутніх фахівців, стимулюванню їх професійного саморозвитку та професійної самоактуалізації.

Для початку дамо означення поняттю «*контроль*». «*Контроль*, як дидактичне поняття, становить собою сукупність усвідомлених дій, спрямованих на отримання відомостей про рівень опанування окремими студентами (слухачами), програмного матеріалу, оволодіння теоретичними й практичними знаннями, навичками і вміннями, що необхідні в процесі виконання завдань професійної діяльності. Педагогічний контроль - система перевірки результатів навчання і виховання студентів.»[14]. На думку Качурівського В. та Качурівської Г. «Від контролю залежить ефективність та результативність проведення навчальної діяльності в цілому. Контроль розглядається, як підтвердження того, що процес діяльності відбувається за наміченим планом, в той же час як процес оцінки діяльності студента» [15].

Оскільки модернізація освітнього процесу потребує змін на всіх його етапах, можна стверджувати, що при організації контролю знань більшої популярності набуде саме тестування з використанням засобів соціальних мереж та сервісів. Тому що для викладачів та студентів електронний контроль має суттєвий перелік переваг перед традиційною формою контролю якості знань, а саме він:

- надає можливість оперативної перевірки знань великої кількості студентів із різних тем одночасно;
- звільняє викладача від виконання рутинної роботи та організації масового контролю, що додає більше часу на вдосконалення своєї професійної діяльності, на розробку та використання новітніх засобів;
- збільшується можливість реалізації індивідуальної роботи зі студентами, яка в новій системі освіти є однією з основних компонентів, оскільки студент отримує третину знань самостійно [16].

Ортинський В. Л.[14] у своїй роботі «Педагогіка вищої школи» виокремлює чотири види контролю:

- *Попередній контроль* (проводять, щоб визначити рівень підготовленості студентів на початку нового навчального року чи періоду).
- *Поточний контроль* (спрямований на стимулювання у студентів прагнення систематично самостійно працювати над навчальним матеріалом, підвищувати свій рівень знань, а також на вдосконалення педагогічної майстерності викладача).
- *Періодичний контроль* (визначення рівня та обсягу оволодіння знаннями, навичками і вміннями наприкінці тижня, місяця, кварталу, півріччя, навчального року).
- *Підсумковий контроль* (спрямовано на визначення рівня реалізації завдань, сформульованих у навчальних програмах, планах підготовки та в інших документах, які регламентують навчально-виховний процес).

Важливим при проведенні електронного тестування є вибір засобу тестування та типу тестових завдань. Існує ряд програм та Інтернет-сервісів для створення тестів та проведення тестування, але ми зупинимось лише на засобах соціальних сервісів та соціальних мереж. Опишемо кілька з них.

Американська публічна корпорація **Google** надає на вибір великий функціонал для підтримки освітнього процесу за допомогою додаткових сервісів і для налагодження процесу діяльності освітньої групи для студентів [9]. У групі є можливість додавати матеріали лекцій та лабораторних робіт, створювати тематичні бесіди по темі певних завдань, де студенти разом з викладачем можуть обмінюватися думками та вирішувати окремі аспекти проблеми, висувати ідеї модернізації самого процесу навчання та ін.. До записів можна додавати посилання, додаткові відео, документи (презентації, текстові файли).

Зручним є те, що, коментуючи записи, також можна додавати фото (наприклад, screenshot з екрану, якщо виникає проблема при виконанні лабораторної роботи), відео (наприклад, запис виконання кроку з лабораторної роботи або виконання модульної роботи), звукозапис чи документ (файл виконаної лабораторної роботи), який міститься на комп'ютері.

Зручним у користуванні інструментами та сервісами **Google** є наявність засобу, якому ми приділимо увагу, – це **Google Form**. Наразі це є найбільш популярний інструмент проведення тестування, адже в ньому є всі необхідні функції. Види тестів, які пропонує **Google Form,** набагато ширший, він містить:

- **Текст** (з короткими відповідями): коротка текстова відповідь, яку необхідно вводити самостійно.
- **Абзац**: довга текстова відповідь у вигляді абзаців.
- **З варіантами відповіді**: одна відповідь з кількох варіантів.
- **Прапорці**: декілька відповідей.
- **Спадний список**: вибір однієї правильної відповіді з випадаючого списку.
- **Лінійна шкала**: оцінювання за заданою шкалою, наприклад, від 1 до 5.
- **Таблиця** з варіантами відповіді (Сітка): таблиця для вибору однієї правильної відповіді в кожному рядку. Доречна для завдань, де потрібно встановити відповідність.
- **Дата**: введення відповіді у вигляді дати (число, місяць, рік).
- **Час**: введення відповіді у вигляді часу(годин, хвилин і секунд).

Можливості сервісу **Google Form** різноманітні і у своєму арсеналі містять функції створення великої кількості запитань, які можна розділити на різні блоки по тематиці або рівнем складності, можна зробити обов'язкове питання (у формі обов'язкова позиція визначається зірочкою (*), застосовуючи дані елементи можна формувати тести, анкети довільної форми та складності), додавання графічних зображень та відео при створенні тесту. Головною перевагою у використанні **Google Form** є те, що в сервісі можна проводити статистичний аналіз результатів, які відображаються у вигляді таблиці, де будуть внесені всі відповіді студентів. При відкритті статистики можна побачити загальну кількість респондентів, середній бал, середній рівень, запитання, на які частіше відповідають неправильно та загальний розподіл балів. На кожне запитання сформована графічна інтерпретація у вигляді графіка (див. Рис. 1), на якому відображається (у цифровому та відсотковому форматі), скільки респондентів той чи інший варіант відповіді позначили як правильний.

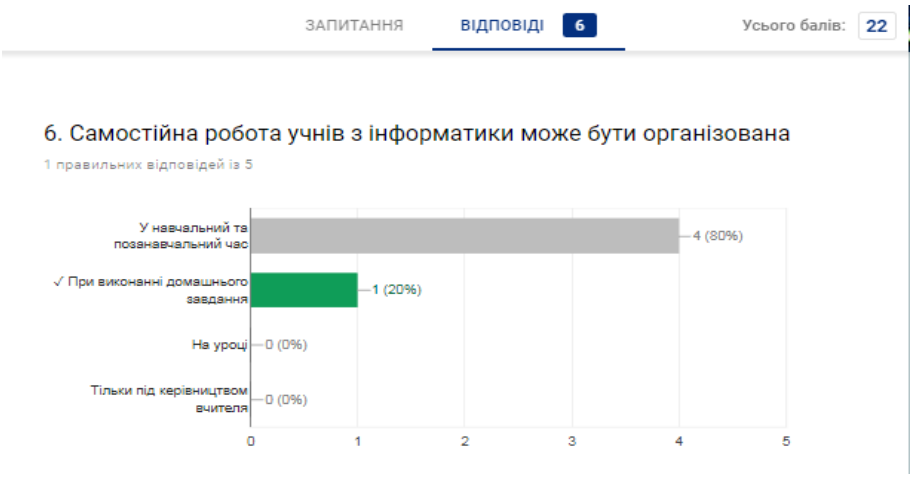

Рис. 1. Графічна інтерпретація результатів у Google Forms

За допомогою **Google Form** можна швидко проводити різноманітні опитування, аналіз та перегляд відповідей. Сервіс буде дуже корисним у фронтальному опитуванні аудиторії під час проведення лекційних занять, при проведені поточного або підсумкового контролю. Розроблена тестова форма легко інтегрується в уже створені Інтернет-додатки як окремий фрейм або як гіпервказівка на документ.

Наступний сервіс – це **Kahoot** (Див.Рис.2). **Kahoot є** безкоштовним онлайн сервісом для створення вікторин, опитувальників та обговорень в інтерактивному режимі. Доступ до створених запитань студенти можуть отримати з планшетів, смартфонів по згенерованому коду, що надає **Kahoot** більшу перевагу перед двома іншими сервісами. Завдання дозволяють розміщувати фотографії і відеофрагменти. Темп виконання вікторин та тестів регулюється шляхом введення часової межі для кожного питання. При бажанні викладач може ввести бали за відповіді на поставлені питання: за правильні відповіді і за швидкість. Табло результатів відображається на моніторі викладацького комп'ютера та за допомогою мультимедійних засобів. Єдиним мінусом **Kahoot** є те, що опитування проводяться лише в реальному часі та темп відповіді задає викладач, а це своєю чергою може вплинути на успішність проходження тестування.

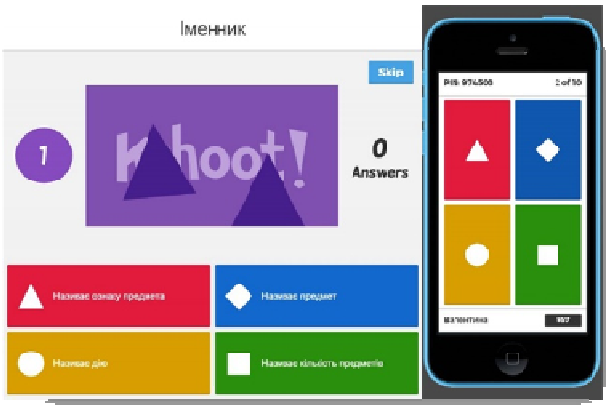

Рис. 2. Вигляд тестування в сервісі Kahoot

Популярна соціальна мережа **Instagram**, яка створена для обміну фото та відео між користувачами, може стати зручним інструментом перевірки знань студентів. У ній

присутня функція опитування, яка буде корисна, наприклад, при проведенні лекційного заняття, коли є необхідність швидко опитати аудиторію щодо засвоєння матеріалу. Мінусом такого опитування є те, що можливі лише 2 варіанти відповідей, але їх можна визначати самостійно (тобто відповіді не просто Так/Ні, а є можливість змінити на свої). Моніторинг результатів опитування здійснюється через повідомлення, які показують як проголосували респонденти. Самі результати будуть висвітлені у відсотковому форматі біля варіантів відповідей (див. Рис.3). Щоб побачити результати опитування в **Instagram** і всю аналітику, необхідно відкрити історію та натиснути на фото користувачів, перерахованих в нижній частині, або провести пальцем вгору, щоб відкрити пост-аналітику. На сторінці аналітики натиснувши значок «око», керівник опитування побачить, скільки всього людей подивилось опитування в **Instagram**, а також дізнається. хто і як проголосував. Результати будуть відображатись на сторінці користувача протягом 24 годин.

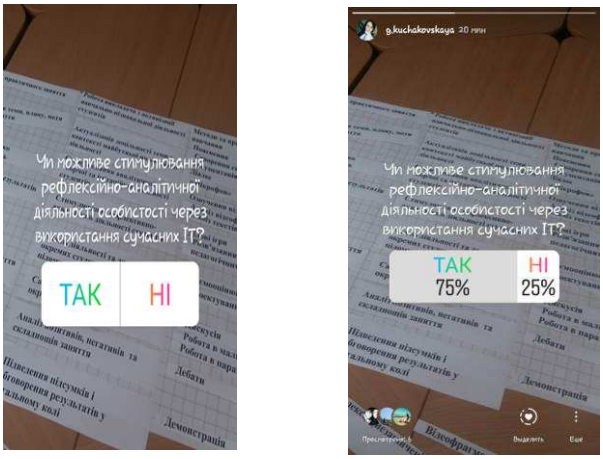

Рис.3. Вікно опитування у Instagram та відображення його результатів

Наступний сервіс – це англомовний інтернет-сервіс **Quizalize** для конструювання різноманітних навчальних вікторин, тестів та ігор. Його особливість у тому, що на запитання студенти можуть відповідати як в аудиторії, так і вдома. Тобто немає необхідності, щоб усі студенти проходили опитування одночасно. При створені тесту можливо обрати лише запитання тестового типу (питання – одна відповідь). Але при цьому можливо додати картинку, кількість секунд на відповідь, пояснення та уточнення до запитання. Налаштування до загального вигляду тесту теж задаються: є можливість додати музику, випадковий порядок питань, кількість питань на сторінці, обмеження на час тестування, показ результатів тестування. Після кожного запитання студент бачить, чи правильно відповів та скільки балів отримав за відповідь. При цьому сервіс враховує швидкість, з якою зреагував студент.

Для актуалізації знань та опитування під час пари доцільно буде використати соціальний сервіс **Nearpod.** Він призначений для створення презентацій, у ньому сама презентація перетворюється на інтерактивне заняття або просто опитування. Доступ до презентації надається через код доступу. Сайт дає змогу додавати до презентацій фото, відео, графіки, запитання. У такий спосіб на студентів психологічно не тисне атмосфера опитування. Вони просто переглядають навчальний контент та паралельно обирають правильні відповіді до тестів. У сервісі наявна функція створення відкритих запитань, що дуже доречно при проведенні лекції та актуалізації знань або для попереднього контролю допуску до практичного або лабораторного заняття. Відповіді

з'являються онлайн та викладач може спостерігати загальну ситуацію в аудиторії або для по кожному студенту окремо.

Наведемо приклад статистичного аналізу результатів реалізації експерименту в процесі викладання навчальних тем у межах курсу «Інформаційні технології в іноземній мові». Шляхом опитування, з використанням сервісу GoogleDocs, проведеного на лекційному занятті, були визначені найбільш популярні сервіси для організації контролю та аналізу успішності студентів. Для контрольної групи (55 осіб) організація контролю знань була представлена у вигляді ресурсу «Тест» у системі Moodle; для експериментальної групи (66 осіб) крім ресурсу «Тест» у системі Moodle було здійснено проведення тестування з використанням соціальних сервісів. За результатами підсумкового тестування учасників контрольної та експериментальної груп були отримані дані, які після перевірки статистичної гіпотези з використанням t-критерію Стьюдента засвідчили результат: $2.03 = t_{емп} > t_{кр}(0{,}05; 66) = 1.77$ при рівні значущості $\alpha = 0{,}05$. Це означає, що нульова гіпотеза про відсутність різниці між середнім результатом рішення тестових завдань в обох групах при рівні значущості 0,05 відхиляється. Тобто можна говорити про різний рівень вирішення тестових завдань студентами з контрольної та експериментальної груп. Студенти, контроль успішності яких проводився з використанням соціальних сервісів, мали вищий результат (Див. Рис.2). Отже, визначаючи найбільш ефективні засоби соціальних сервісів для проведення різних видів контролю та аналізу успішності, результати узагальнено в таблицю (див. Таблиця 1):

Таблиця 1

Соціальні сервіси для проведення різного виду контролю

	Попередній контроль	*Поточний контроль*	*Періодичний контроль*	*Підсумковий контроль*
GoogleForm	+	+	+	+
Instagram	+	–	–	–
Kahoot	+	+	+	+/– *
Quizalize	+	+	+	+/– *
Nearpod	+	+	+	–

*На суб'єктивну думку авторів дослідження, зазначені мережеві сервіси можна, але не доцільно використовувати під час підсумкового контролю знань. Або використовувати в режимі актуалізації опорних знань (або «локального допуску» до проходження підсумкового контролю (за умови виконання необхідного мінімуму протягом аудиторних занять)).

Отже, виокремимо позитивні моменти у використанні засобів соціальних мереж та сервісів для проведення та аналізу успішності студентів:

- високий рівень співпраці між студентом та викладачем;
- можливість обміну досвідом між учасниками освітнього процесу;
- інноваційнійсть як можливість реалізації як традиційних, так і інноваційних педагогічних рішень;
- безкоштовність засобів соціальних сервісів та соціальних мереж;
- зручний та інтуїтивний інтерфейс;
- можливість створення та редагування запитань тесту онлайн;
- миттєве отримання відповіді;
- миттєва перевірка правильності відповіді;
- зручні способи аналізу результатів;
- кросплатформність соціальних сервісів (можливість їх використання на різних пристроях з різною ОС – смартфони, планшети, ПК.

Як недоліки і складнощі у використанні засобів соціальних сервісів та соціальних мереж при проведені контролю та аналізу успішності студентів виокремимо наступні:

- технічні проблеми – відсутність постійного з'єднання з Інтернетом;
- мотиваційні проблеми – незважаючи на велику популярність соціальних сервісів та соціальних мереж та позитивний зарубіжний досвід використання їх у реформуванні освітнього процесу, більшість викладачів відхиляють думку про запровадження соціальних сервісів та соціальних мереж у процес навчання студентів, бо впевнені в негативному впливі контенту на глузд студента;
- компетентнісні проблеми - некомпетентність значної частини викладачів закладів вищої освіти в питаннях використання соціальних сервісів та соціальних мереж у педагогічному процесі;
- проблеми розвитку - неузгодженість розвитку технічних, програмних (не вичерпаний функціонал у сервісах) і педагогічних засобів, наявність інертності з боку викладачів у педагогічних методиках на розвиток інформаційних технологій;
- методичні проблеми – відсутність практичних методик, які гарантують ефективне використання соціальних сервісів та соціальних мереж у професійній діяльності викладачів та використання їх в освітніх цілях.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

1. Обґрунтовано цілеспрямованість та ефективність використання засобів соціальних сервісів та соціальних мереж у процесі контролю та аналізу успішності студентів, для досягнення нових навчальних результатів.

2. Виділено соціальні сервіси та соціальні мережі, використання яких може забезпечити ефективне проведення електронного тестування для контролю засвоєння навчального матеріалу студентами та аналізу отриманих результатів.

3. Запропоновано підхід до використання можливостей засобів соціальних сервісів та соціальних мереж під час організації контролю та аналізу успішності навчальної діяльності студентів. Цей підхід орієнтований на реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій, адекватних потребам і можливостям кожного студента.

4. Виокремлено ключові переваги у використанні засобів соціальних мереж та сервісів для проведення та аналізу успішності студентів. Наведено ряд недоліків і складнощів, які передбачають матеріально-технічне і психолого-педагогічне поле дослідження, останнє входить у перспективи наших подальших наукових розвідок.

5. Зроблено висновок, що засоби соціальних мереж та соціальних сервісів можуть стати одним з допоміжних та потужних засобів цифрових технологій для створення та організації тестового контролю навчальної діяльності студентів. Застосування таких інноваційних інструментів розширює можливості створення актуальних та інтерактивних додатків на основі ІКТ, що в умовах інтеграції нової стратегії навчання та розбудови нових компетентностей є доречним при проведені різного виду контролю.

Подальше поглиблення досліджень вбачається в пошуках інших раціональних шляхів використання засобів соціальних сервісів та соціальних мереж при організації навчальної та дослідницької діяльності студентів закладів вищої освіти, розробці методичних рекомендацій для студентів та викладачів щодо використання засобів соціальних сервісів та соціальних мереж при організації навчальної та дослідницької діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

[1] Закон України "Про вищу освіту". [Електронний ресурс]. Доступно: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14.

[2] О. М. Спірін, В. М. Дем'яненко, Ю. Г. Запорожченко, М. П. Шишкіна та В. Б. Дем'яненко «Моделі гармонізації мережних інструментів організації та інформаційно-технологічного підтримування навчально-пізнавальної діяльності», *Інформаційні технології і засоби навчання*, № 6 (32), 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/774/580.

[3] В. Ю. Биков, «Хмарна комп'ютерно-технологічна платформа відкритої освіти та відповідний розвиток організаційно-технологічної будови ІТ-підрозділів навчальних закладів», *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*, №1, с. 81-98, 2013.

[4] D.M. Bodnenko, «Cloud oriented technologies as a factor of research-based training», *Information Technologies and Learning Tools*, №48 (4), pp. 122—139, 2015.

[5] Opinion Software Media. [Електронний ресурс]. Доступно: http://inau.ua/sites/default/files/file/1803/presentation_osm_february_2018.pdf.

[6] Найпопулярніші соціальні мережі в країнах СНД і світі. [Електронний ресурс]. Доступно: https://marketer.ua/ua/top-social-media-2017/.

[7] Проникновение интернета в Украине. [Електронний ресурс]. Доступно: http://inau.ua/sites/default/files/file/1801/iv_kvartal_2017.pdf.

[8] В. О. Щербаков та Г. А. Щербина, «Соціальна мережа для підтримки навчального процесу у ВНЗ», *Системи обробки інформації*, № 8 (106), с. 159–162, 2012.

[9] H.A. Kuchakovska, «The Organization of Students' Joint Activity by Means of Popular Network Services», на *13th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer, ICTERI 2017*, Kyiv, 2017, pp. 155-165. [Електронний ресурс]. Доступно: http://ceur-ws.org/Vol-1844/10000155.pdf.

[10] А. В. Яцишин, «Застосування віртуальних соціальних мереж для потреб загальної середньої освіти», *Інформаційні технології в освіті*, №19, с.119-126, 2014. [Електронний ресурс]. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/itvo_2014_19_14.

[11] О. П. Пінчук, «Perspective analysis of use of social networks as learning tools in learning environment», *Інформаційні технології і засоби навчання*, т. 4, №.54, с. 83-98, 2016.

[12] В.Ю.Биков, О.П.Пінчук, С.Г.Литвинова та ін., *Формування інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників на основі технологій електронних соціальних мереж*, Київ, Україна: Педагогічна думка, 2018.

[13] Л. А. Бондар, «Педагогічні умови організації самостійної роботи студентів-філологів у вищих навчальних закладах», *Науковий вісник Донбасу*, №1, 2013.[Електронний ресурс]. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_1_5.

[14] В. Л. Ортинський, *Педагогіка вищої школи*, Київ, Україна: Центр учбової літератури, 2009. [Електронний ресурс]. Доступно: http://pidruchniki.com/16790422/pedagogika/kontrol_otsinka.

[15] В. Качурівський та Г. Качурівська, «Застосування Foogle Forms для моніторингу навчальних досягнень студентів», на *X Міжнародній науково-практичній конференці «Інтернет-Освіта-Наука (ІОН-2016)»*, Вінниця, 2016, с. 182-184. [Електронний ресурс]. Доступно: http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13359/182-184.pdf?sequence=1.

[16] І. Ю. Шахіна та О. І. Ільїна, «Організація контролю якості знань студентів із використанням електронного тестування», *Фізико-математична освіта*, вип. 4, с. 152-157, 2016. [Електронний ресурс]. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2016_4_34.

[17] C. Saini and J. Abraham, "Implementing Facebook-based instructional approach in pre-service teacher education: An empirical investigation", *Computers & Education*, vol. 128, pp. 243-255, Jan 2019, doi: 10.1016/j.compedu.2018.09.025.

[18] M. Chapman, H. Lacey, and N. Jervis, "Improving services for people with learning disabilities and dementia: Findings from a service evaluation exploring the perspectives of health and social care professionals", *British Journal of Learning Disabilities*, vol. 46, no. 1, pp. 33-44, Mar 2018, doi: 10.1111/bld.12210.

Матеріал надійшов до редакції 04.01.2019 р.

ОРГАНИЗАЦИЯ КОНТРОЛЯ И АНАЛИЗА УСПЕВАЕМОСТИ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ СРЕДСТВАМИ СОЦИАЛЬНЫХ СЕРВИСОВ

Кучаковская Галина Андреевна
старший преподаватель кафедры информационных технологий и математических дисциплин
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев, Украина
ORCID ID 0000-0002-4555-896X
h.kuchakovska@kubg.edu.ua

Бодненко Дмитрий Николаевич
доцент кафедры информационных технологий и математических дисциплин
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев, Украина
ORCID ID 0000-0001-9303-6587
d.bodnenko@kubg.edu.ua

Прошкин Владимир Вадимович
доктор педагогических наук, доцент,
профессор кафедры информационных технологий и математических дисциплин
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев, Украина
ORCID ID 0000-0002-9785-0612
v.proshkin@kubg.edu.ua

Аннотация. Совершенствование образовательной системы все больше связано с необходимостью управления качеством образовательных услуг, при этом спрос на качество полученных знаний студентами стало главным критерием в трудоустройстве и значимой проблемой в педагогической науке. Согласно новым образовательным стандартам и новым ключевым компетенциям при предоставлении образовательных услуг необходимо ориентироваться на профессиональные задачи предстоящей деятельности выпускника. По анализу полученных результатов установлено, что главным является обеспечение качества профессиональной подготовки студента. В статье рассмотрены пути организации контроля и анализа успеваемости студентов вузов средствами социальных сервисов и социальных сетей; проанализированы преимущества и недостатки использования существующих средств социальных сервисов и социальных сетей при проведении различных видов контроля; приведены примеры применения средств социальных сервисов Instagram, Google Forms, Kahoot и англоязычных сервисов Quizalize та Nearpod. Установлено, что современный преподаватель вуза должен постоянно повышать свою квалификацию, искать новые формы и способы организации учебной деятельности студентов и соблюдать требования измерения качества полученных студентами знаний, при этом формы, приёмы, методы и средства контроля должны быть гибкими и вариативными. Выделены ключевые преимущества в использовании средств социальных сервисов и социальных сетей для проведения контроля и анализа успеваемости студентов. Обосновано, что только в случае использования современных цифровых технологий, в особенности социальных сетей и социальных сервисов, контроль обеспечивает индивидуализацию процесса обучения. Сделан вывод, что применение таких инновационных средств, как социальные сервисы и социальные сети, расширит возможности создания актуальных и интерактивных приложений на основе ИКТ, что является уместным в условиях интеграции новой стратегии обучения и развития новых компетенций.

Ключевые слова: студенты; тестирование; социальные сети; социальные сервисы; цифровая компетентность; навыки XXI века; информационное общество**.**

ORGANIZATION OF CONTROL AND ANALYSIS OF STUDENTS' ACHIEVEMENTS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS BY MEANS OF SOCIAL SERVICES

Halyna A. Kuchakovska
Senior Lecturer of the Department of Information Technologies and Mathematical Disciplines
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4555-896X
h.kuchakovska@kubg.edu.ua

Dmyto M. Bodnenko
Associate Professor of the Department of Information Technologies and Mathematical Disciplines
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-9303-6587
d.bodnenko@kubg.edu.ua

Volodymyr V. Proshkin
PhD, Associate Professor, Professor of Department of Computer Science and Mathematics
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-9785-0612
v.proshkin@kubg.edu.ua

Abstract. Improving the educational system is increasingly linked with the need to manage the quality of educational services, while the demand for the quality of the students' knowledge became the main criterion in employment and a significant problem in pedagogical science. According to new educational standards and new key competencies in the provision of educational services, it is necessary to focus on the professional competencies of the future graduate. Having analyzed the obtained results, it is obvious that the main task is to ensure the quality of the student's professional training. The article discusses and considers ways of organizing control and analysis of students' achievements in the Higher Educational Institutions by tools of social services and social networks; it is highlighted the advantages and disadvantages of using existing tools of social services and social networks when conducting various types of control, as well as given examples of usage social services tools Instagram, Google Forms, Kahoot and English-speaking services Quizalize and Nearpod. Concluded, that contemporary lecturers of HEI must improve their qualification all the time, search for new forms and ways of organizing students' learning activities and adhere to the requirements for measuring the quality of knowledge by students, with flexible and variational forms, ways, methods and control means. Singled out key advantages of using social networks tools and services for conducting control and analyzing student success. Substantiated that only in case of usage of modern digital technologies, especially social networks and social services, the control provides individualization of the learning process. It is concluded that the use of innovative tools, such as social services and social networks, will expand the ability to create relevant and interactive ICT-based applications that is appropriate in the context of integrating a new learning strategy and developing new competencies.

Keywords: students; testing; social networks; social services; digital competency; skills of XXI century; information society.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

[1] Law of Ukraine "On Higher Education". [Online]. Available: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14. (in Ukrainian)

[2] O. M. Spirin, V. M. Demianenko, Yu. H. Zaporozhchenko, M. P. Shyshkina ta V. B. Demianenko «Models of harmonizing of network tools of organization and information technological support of learning and cognitive activity», *Information Technologies and Learning Tools*, v. 32, no. 6, dec. 2012. ISSN 2076-8184. [Online]. Available: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/774. (in Ukrainian)

[3] V. Yu. Bykov, «Cloud computer-technology platform of open education and the development of appropriate organizational and technological structure of IT departments schools», *Teoriia I Praktyka*

Upravlinnia Sotsialnymy Systemamy Filosofiia Psykholohiia Pedahohika Sotsiolohiia, no. 1, pp. 81-98, 2013. (in Ukrainian)

[4] D.M. Bodnenko, «Cloud oriented technologies as a factor of research-based training», *Information Technologies and Learning Tools*, no. 48 (4), pp. 122—139, 2015. (in Ukrainian)

[5] Opinion Software Media. 2021. [Online]. Available: http://inau.ua/sites/default/files/file/1803/presentation_osm_february_2018.pdf.. (in Ukrainian)

[6] The most popular social networks in the countries of the CIS and the world. . [Online]. Available: https://marketer.ua/ua/top-social-media-2017/.(in Ukrainian)

[7] Internet penetration in Ukraine [Online]. Available: http://inau.ua/sites/default/files/file/1801/iv_kvartal_2017.pdf. (in Ukrainian)

[8] V. O. Shcherbakov and H. A. Shcherbyna, «Social network to support the educational process in universities», *Systemy Obrobky Informatsii*, no. 8 (106), pp. 159–162, 2012. (in Ukrainian)

[9] H.A. Kuchakovska, «The Organization of Students' Joint Activity by Means of Popular Network Services», на ICT in Education, *13th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer, ICTERI 2017*, Kyiv, 2017, pp. 155-165. [Online]. Available: http://ceur-ws.org/Vol-1844/10000155.pdf. (in English)

[10] A. V. Yatsyshyn, «The use of virtual social networks for the purpose of secondary education», *Informatsiini tekhnolohii v osviti*, no. 19, pp.119-126, 2014. [Online]. Available: http://nbuv.gov.ua/UJRN/itvo_2014_19_14. (in English).

[11] O.P. Pinchuk, «Perspective analysis of use of social networks as learning tools in learning environment», *Information Technologies and Learning Tools*, vol.. 4, no.54, pp. 83-98, 2016. (in Ukrainian)

[12] V.Yu.Bykov O.P.Pinchuk S.H.Lytvynova and other, «*Formation of informational and educational environment for senior students' learning on the basis of electronic social networks technologies:* monohrafiia», Kyiv, Ukraine: Pedahohichna dumka, 2018. (in Ukrainian)

[13] L. A. Bondar, «Pedagogical conditions of organization of independent work of students-philologists in higher educational establishments», *Naukovyi visnyk Donbasu*, no.1, 2013 [Online]. Available: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_1_5. (in Ukrainian)

[14] V. L. Ortynskyi, *Pedagogy of high school*, Kyiv, Ukraine: Tsentr uchbovoi literatury, 2009. [[Online]. Available: http://pidruchniki.com/16790422/pedagogika/kontrol_otsinka. (in Ukrainian)

[15] V. Kachurivskyi Ta H. Kachurivska, «Using google forms to monitor academic achievement of students», in *X International Scientific-Practical Conference "Internet-Education-Science"* (IES-2016)», Vinnytsia, 2016, pp. 182-184 [Online]. Available: http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13359/182-184.pdf?sequence=1. (in Ukrainian)

[16] I. Yu. Shakhina Ta O. I. Ilina, «Organization of quality control of student knowledge using electronic testing», *Fizyko-matematychna osvita*, vol. 4, pp. 152-157, 2016. [Online]. Available: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2016_4_34. (in Ukrainian)

[17] C. Saini and J. Abraham, "Implementing Facebook-based instructional approach in pre-service teacher education: An empirical investigation", *Computers & Education*, vol. 128, pp. 243-255, Jan 2019, doi: 10.1016/j.compedu.2018.09.025. (in English)

[18] M. Chapman, H. Lacey, and N. Jervis, "Improving services for people with learning disabilities and dementia: Findings from a service evaluation exploring the perspectives of health and social care professionals", *British Journal of Learning Disabilities*, vol. 46, no. 1, pp. 33-44, Mar 2018, doi: 10.1111/bld.12210. (in English)

(cc) BY-NC-SA

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.